

CD KLASSIEK

Zanaïde
Johann Christian Bach

Johann Christian Bach (1735-1782) was vijftien toen vader Johann Sebastian stierf. Toch leerde ook hij de knepen van het vak, mede dankzij zijn fors oudere broers. 'JC', die lang in Italië verbleef als tweede organist aan de Dom van Milaan, ging net als zijn vader en broers componeren: religieuze werken, maar ook drie opera's. Hij reisde naar Londen, waar zijn opera's een publiek vonden. Na een poos merkte het Engelse hof, dat eigenlijk Duits was, de aanwezigheid op van deze 'Saksische Italiaan'. Johann Christian werd de muziekleraar en *music master* van het vorstenpaar en hun kroost. Die riante positie, in combinatie met zijn onbetwistbare talent, bleek ook uit het succes van zijn nieuwe opera's *Orione* en *Zanaïde*.

In 2010 werd in de Verenigde Staten de originele handgeschreven partituur van *Zanaïde* op tekst van Pietro Metastasio teruggevonden. Dirigent David Stern speelde het stuk een jaar later met zijn orkest Opera Fuoco in Bad Lauchstadt. Het verhaal is de zoveelste versie van Romeo en Julia. Twee naties staan elkaar naar het leven en in die context is Zanaïde, de dochter van de Turkse

koning, als zoenoffer beloofd aan de Perzische koning Tamasse. Die houdt echter niet van Zanaïde, maar van een ander. Uiteindelijk komt zowel de koning als de misprezen bruid terecht in de arena, waar Zanaïde de Pers redt van een gewisse dood, en Zanaïde wordt uitgeroepen tot koningin. Eind goed, al goed dus.

Omdat het een wereldpremière betreft, kun je de vertolking niet afwegen tegen andere uitvoeringen. Dat hoeft echter ook niet. Sterns versie zal volgens ons nog een lange tijd de maatstaf blijven. Deze dirigent overtuigde ondergetekende ervan dat de opera van Johann Christian Bach geen rareiteit uit een ver verleden is, maar een pittig en charmant werk, een waarachtig 'divertissement', dat binnen de kortste keren een klassieker belooft te worden.

Opera Fuoco bespeelt zijn 'oude instrumenten' warm en gloedvol. Met bijzondere aandacht luisterden we naar een innemende en edele Sara Hershkowitz in de hoofdrol. Hoe Anna Lucia de Amicis klonk in 1763, is uiteraard niet meer te achterhalen, maar haar opvolgster brengt beslist een geloofwaardige Zanaïde op de planken. En dat geldt ook voor de helder klinkende, kwikzilveren Julie Fioretti. (JC)

Johann Christian Bach, *Zanaïde*, opera in drie bedrijven, door het Opera Fuoco-orkest onder leiding van David Stern, ZigZagTerritories (distributie Outhere), ZYT 312, 36,20 euro.

CD KERST

Uit de hele wereld
Arsys Bourgogne

Kerst-cd's zijn niet altijd het nieuwsje van de zalm, maar deze *Chants de Noël du Monde* verdient een plekje in het cd-rek. Het Franse koor Arsys Bourgogne waagt zich sinds 1999 aan het hele vocaal repertoire, van de oude muziek tot de hedendaagse, met orkestbegeleiding zowel als a cappella. Naast onvermijdelijke 'toppers' uit het kerstgenre zijn op deze cd ook onbekende liederen in het Portugees of Italiaans te vinden. En soms bespeur je een vleugje humor, die overigens goed bij Kerstmis past.

Uiteraard zijn de klassiekers van de partij, maar het valt ook

op dat Arsys Bourgogne gaat voor mooie, nieuwe arrangementen. *Hodie Christus natus est* bijvoorbeeld in een opgewekt arrangement van Sir William Mathias. Het oudste traditionele kerstlied in het Frans is *Entre le boeuf et l'âne gris* (begin zestiende eeuw). Dirigent Pierre Cao liet ook *Le Noël des rois* speciaal voor het koor schrijven, een wereldpremière.

Het koor zingt helder en homogeen, met veel aandacht ook voor de inhoud van de liederen. Spijtig dat ze geen kerstlied in onze moedertaal ten gehore brengen, maar Russische zingen ze evenmin. Tijd dus om een nieuwe blok hout op het haardvuur te gooien en blij te worden met een uurtje knap vertolkte kerstliederen uit (zowat) de hele wereld. (JC)

Chants de Noël du Monde, door Arsys Bourgogne onder leiding van Pierre Cao, Naïve (distributie harmonia mundi), V5319, 20,25 euro.

BOEK SPIRITUALITEIT

Kerstmis anders
Sant'Egidio

Dertig jaar geleden vond in de parochiekerk Santa Maria in Trastevere in Rome een eerste keer een kerstmaal plaats voor de armen. Organisator was de toen prille Sant'Egidiebeweging. Sindsdien veroverde deze vorm van kerstfeest vele andere plaatsen. Ook in Antwerpen, in de Carolus Borromeus, gaat men aan tafel.

BOEK ACTUALITEIT

Oorlogsreportages
Rudi Vranckx

De voorbije jaren groeide Rudi Vranckx, kersvers ambassadeur voor de vrede van Pax Christi, uit tot de sterreporter van de VRT, die als een weerlicht afreist naar conflictgebieden. „Nieuws wordt beheerst door het buitengewone, maar oorlogsverslaggeving is voor mij steeds meer het beschrijven van gewone levens in buitengewone omstandigheden”, zegt hij zelf daarover.

BOEK RELIGIE

Levenslang
Saskia Reusens

Saskia Reusens is een freelance-journaliste die al boeken afleverde over vrouwen en hun borsten en over rendez-vous-hotels. Voor *Levenslang* interviewde ze uitgebreid twee mensen die een leven in afzondering leiden. De ene leidt dat bestaan uit vrije wil, de andere onder dwang. De ene is een monnik, een zestiger die na universitaire studies intrad in een strenge abdij. De andere is een oudere gedetineerde die in een Belgische gevangenis een lange straf uitzit voor moord. De gesprekken zijn verknipt per onderwerp en lijken aldus een soort van tweespraak.

Beiden beslisten anoniem te blijven. De gedetineerde tekent wel

In haar contact met de armen werd de Sint-Egidiusgemeenschap geconfronteerd met het feit dat uitsluiting van mensen in armoede op feestdagen nog zwaarder valt omdat ze het samen zijn met familie en geliefden missen. Bovendien schuilt hier een tegenspraak: uitgerekend op het feest van Jezus' geboorte blijven zijn vrienden, de armen, buitenstaanders. Het zijn immers de armen met wie Jezus zich identificeert.

Dit boek verkent, vanuit de gedachte van de maaltijd met de armen, de activiteiten en de wezenlijke kenmerken van de spiritualiteit van Sant'Egidio. Het tweede deel heet *Grammatica van de liefde* en is een handleiding om een dergelijk feestmaal te organiseren. De feestelijke tafel van Kerstmis is meer dan een antwoord op de behoefte aan voedsel van mensen in moeilijkheden, ze wil vooral een antwoord zijn op de vraag naar liefde.

Andrea Riccardi, stichter van Sant'Egidio, stipt in het voorwoord aan dat het idee van een

kerstmaal in Trastevere al werd verwoord door de Braziliaanse bisschop Dom Helder Camara, die tijdens het Concilie in 1965 opriep de kerken van Rome te openen voor de armen. Riccardi: „Nu is deze droom werkelijkheid geworden, niet alleen in Rome, maar op vele plaatsen in de wereld.” (EDS)

Een andere kerst. Het feestmaal van Sant'Egidio met de armen, Averbode, 2012, 156 blz., is niet verkrijgbaar in de handel, maar op aanvraag bij Sant'Egidio te bestellen tegen 15 euro (plus eventuele verzendingskosten). Bel 03 229 04 10 of e-mail naar info@santegidio.be.

Het gezicht van de oorlog is een verzameling foto's, snapshots, die de voorbije jaren tijdens Vranckx' reportages werden genomen en een goed inzicht bieden in de werking van zijn team. De journalist is immers niets zonder zijn vaste ploeg: cameraman, geluidsman, regisseur.

Het boek opent met de oorlog in Afghanistan in 2001, daarna volgt die in Irak. Een groot deel evocert de reportages die het 'Vranckx-team' vorig jaar maakte over Osama Bin Laden in het Midden-Oosten. Tijdens het draaien werd Vranckx verrast door de liquidatie door de Amerikanen van de terroristenleider. Een laatste deel is gewijd aan de recente revoluties in diverse Arabische landen.

Prominent op de foto's staat natuurlijk de journalist Rudi Vranckx: in actie, onderweg, in gesprek met gewone mensen.

Tegelijk opent het boek ook een raam op de vele anderen die de reportages mogelijk maken: chauffeurs, tolken en zogenoemde fikkers die de dingen voor elkaar moeten zien te krijgen. (EDS)

Rudi Vranckx, *Het gezicht van de oorlog*, De Bezige Bij, Antwerpen, 2012, 188 blz., 24,95 euro.

zijn parcours langs de Belgische gevangenis, de monnik vertelt dat de nadruk in zijn klooster ligt op een eenvoudig leven. Wellicht behoort hij tot de trappistenorde. Hij spreekt immers steevast van „mijn broeders” als hij het over zijn huisgenoten heeft. Zwijgen blijkt ook een belangrijke regel in het klooster te zijn, ook al typisch voor de trappisten.

Levenslang is een vreemd boek omdat de twee verhalen misschien wel bij elkaar lijken te passen, maar dat volstrekt niet doen. De monnik is immers uit vrije wil ingetreden. En toch... Beiden worden geconfronteerd met een leven in groep, met mensen voor wie niet zelf hebben gekozen. Beiden leven ze ook volgens opgelegde strikte regels en een opgelegd stramien.

De verschillen zijn echter even opmerkelijk. In een klooster staan ze alvast elkaar niet naar het leven, al kunnen er ook daar pijnlijke conflicten opduiken. In de gevangenis is het voortdurend strijd, vinden er vechtpartijen plaats, heerst er machogedrag.

De monnik blijkt een belezen en gestudeerd man, die eerlijk en open vertelt over het leven in een besloten kloostergemeenschap. De lezer kijkt mee in zijn diepste gevoelens. „Ik hou van dit leven

en ben er helemaal op ingesteld”, laat hij optekenen. „Er gaat voor mij een enorme kracht van uit, waarmee ik niet wil zeggen dat het gemakkelijk is. Maar net dit vormt voor mij een voortdurende uitdaging tot spirituele groei, wat voor mij gelijkstaat aan een alsmat gelukkiger leven.”

Past dit boek in de hernieuwde fascinatie voor het strikte kloosterleven, net zoals de tv-reportages van Annemie Struyf? Wellicht. Tegelijk leert het boek de lezer ook veel van de waardigheid van de gedetineerde mens. Eigenlijk heeft hij evenveel te vertellen als de monnik. (EDS)

Saskia Reusens, *Levenslang*, Linkeroever Uitgevers, Antwerpen/Utrecht, 2012, 17,95 euro.